

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PRVI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 29597/10
Zdravko BUČKAL
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel) zasjedajući 3. travnja 2012. godine u vijeću u sastavu:

g. Anatoly Kovler, predsjednik,
gđa Nina Vajić,
g. Peer Lorenzen,
gđa Elisabeth Steiner,
g. Khanlar Hajiyev,
gđa Mirjana Lazarova Trajkovska,
gđa Julia Laffranque, *suci*,

i g. Søren Nielsen, *tajnik Odjela*,

uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev podnesen dana 6. svibnja 2010. godine,

uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena država i odgovor na očitovanje koje je dostavio podnositelj,
nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositelj zahtjeva, g. Zdravko Bučkal, hrvatski je državljanin rođen 1968. godine i sada služi zatvorsku kaznu u Kaznionici u Lepoglavi. Hrvatsku vladu ("Vlada") zastupala je njena zastupnica gđa Š. Stažnik.

2. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

A. Okolnosti predmeta

3. Točno neutvrđenog dana pokrenut je kazneni postupak protiv podnositelja povodom optužbe za krađu. Bio je smješten u Bolnici za osobe lišene slobode (u daljnjem tekstu BOLS) u razdoblju od 28. rujna 2009. do 27. studenog 2009. godine, kad je prebačen u Zatvor u Zagrebu. Dana 29. prosinca 2009. godine, podnositelj je, nakon nekoliko osuda za krađu, prebačen u Kaznionicu u Lepoglavi (u daljnjem tekstu: KL), gdje služi svoju zatvorsku kaznu, te se očekuje da će tamo ostati do 30. travnja 2013. godine.

1. Smještaj podnositelja u Bolnici za osobe lišene slobode u Zagrebu

4. U razdoblju od 28. rujna 2009. do 27. studenog 2009. godine podnositelj je bio smješten u BOLS-u, u sobi veličine 21 kvadratni metar, zajedno sa pet drugih zatvorenika

5. Prema navodima podnositelja, u sobi nije bilo sanitarnog čvora, a tijekom noći je bila zaključana. Iz tog su razloga zatvorenici noću, da bi mokrili, morali koristiti plastičnu bocu. Kad su noću trebali vršiti veliku nuždu morali su pozvoniti stražaru kako bi mogli otići na zahod. Međutim, stražari nisu uvijek odgovarali na te pozive i tada su zatvorenici morali koristiti plastičnu vrećicu, potpuno izloženi pogledima drugih zatvorenika u istoj sobi. Te su vrećice s izmetom tada bacane kroz prozor.

Prema navodima Vlade, higijenski uvjeti u BOLS-u bili su dobri. Soba u kojoj je podnositelj bio smješten nije imala sanitarni čvor, ali kad god je neki zatvorenik imao potrebu za osobnom higijenom mogao je pozvati stražare, koji bi ga tada otpratili do sanitarnog čvora. Ostali su opći uvjeti smještaja bili također dobri. Soba je imala prozore kroz koje su dolazili svježi zrak i prirodno svjetlo, zatvorenicima su redovito posluživani obroci te su imali prilike šetati po bolničkim hodnicima i na svježem zraku dva sata tijekom dana.

2. Smještaj podnositelja u Kaznionici u Lepoglavi

6. Dana 29. prosinca 2009. godine podnositelj je prebačen u Kaznionicu u Lepoglavi, gdje se od tada nalazi kao zatvorenik. Prvo je bio smješten u sobu veličine 16 kvadratnih metara, sa šest drugih zatvorenika, gdje je ostao do 1. veljače 2010. godine, kad je prebačen u drugu sobu, veličine 33 kvadratna metra, s jedanaest drugih zatvorenika.

7. Podnositelj je dana 16. lipnja 2010. godine prigovorio sucu izvršenja Županijskog suda u Varaždinu uvjetima svog smještaja u KL-u. Naveo je da je njegova soba neodgovarajuća i protivna jamstvima iz Zakona o izvršenju kazne zatvora.

8. Dana 15. ožujka 2011. godine sudac izvršenja Županijskog suda u Varaždinu utvrdio je da su uvjeti podnositeljevog smještaja u KL-u bili neodgovarajući u odnosu na dio koji je otpadao na podnositelja u sobi

veličine 33 kvadratna metra, u kojoj je bilo smješteno dvanaest zatvorenika, te je naložio KL-u da poduzmu potrebne mjere kako bi ispravili tu situaciju.

9. Točno neutvrđenog dana u ožujku 2011. godine KL je uložio žalbu protiv te odluke tročlanom sudskom vijeću Županijskog suda u Varaždinu.

10. Dana 19. ožujka 2011. godine tročlano sudsko vijeće Županijskog suda u Varaždinu odbilo je KL-ovu žalbu i potvrdilo odluku suca izvršenja.

11. Dana 13. travnja 2011. godine tijela KL-a ponudila su podnositelju da se preseli u drugu sobu. Podnositelj je obavijestio stražara da se ne želi preseliti iz svoje tadašnje sobe. Dao je i rukom pisanu izjavu u kojoj je ponovio da ne želi napustiti svoju sobu, jer da ona nije nikada bila zaključana i da je zadovoljan sa smještajem u njoj. Zatražio je i da ga se smjesti u zatvor poluotvorenog tipa, što mu je odbijeno.

B. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

12. Mjerodavne odredbe Zakona o izvršavanju kazne zatvora („Narodne novine“, br. 128/1999 i 190/2003) glase kako slijedi:

Sudska zaštita protiv postupka i odluke uprave kaznionice, odnosno zatvora

Članak 17.

“(1) Protiv postupka i odluke kojom se zatvorenik nezakonito prikraćuje ili ograničava u nekom pravu iz ovoga Zakona zatvorenik može podnijeti zahtjev za sudsku zaštitu.

(2) O zahtjevu za sudsku zaštitu odlučuje sudac izvršenja.“

Članak 42.

(1) Sudac izvršenja štiti prava kaznenika, nadzire zakonitost u postupku izvršavanja kazne zatvora, te osigurava ravnopravnost i jednakost kaznenika pred zakonom.

(2) Sudac izvršenja poduzima radnje i odlučuje o:

2. sudskoj zaštiti prava odlučivanjem o žalbi protiv odluke upravitelja u slučajevima predviđenim ovim Zakonom...

POSTUPAK PRED SUCEM IZVRŠENJA

Članak 44.

„(1) Postupak pred sucem izvršenja u prvom stupnju pokreće se na prijedlog stranke ili po službenoj dužnosti, a u drugom stupnju povodom žalbe.

(2) Sudac izvršenja postupa na način kojim se, prema temeljnim načelima, jamči djelotvorna zaštita zatvorenikovih prava i interesa. ... Tijekom postupka sudac izvršenja će omogućiti strankama da se očituju o činjenicama i o navodima suprotne stranke, te da predlože utvrđivanje novih činjenica i pribavljanje novih dokaza.

(3) Stranke u postupku jesu: zatvorenik i kaznionica, odnosno zatvor.

(4) Tijekom postupka zatvorenik ima pravo na stručnu pravnu pomoć opunomoćenika po svojem izboru iz reda odvjetnika. Tu pomoć ne može pružiti osoba koja prema općim propisima ne može biti branitelj u kaznenom postupku. Ako zatvorenik u roku od dvadeset četiri sata ne osigura nazočnost opunomoćenika, postupak će se voditi bez njega.

(5) Zatvoreniku se na njegov zahtjev može postaviti opunomoćenika ako prema svojem imovnom stanju nije u mogućnosti podmiriti troškove zastupanja, a nije u mogućnosti sam zastupati svoje interese.

(6) Sudac izvršenja u postupku može pregledati sve službene dokumente koji se odnose na zatvorenika, posjetiti prostorije kaznionice, odnosno zatvora, te činjenice utvrđivati i na drugi način.

(7) Sudac izvršenja može održati ročište u odgovarajućim prostorijama kaznionice ili zatvora.“

POSTUPAK PO ŽALBI PROTIV ODLUKE UPRAVITELJA

Članak 45.

„(1) Zatvorenik može podnijeti žalbu sucu izvršenja protiv odluke upravitelja u roku od osam dana....“

ŽALBA NA ODLUKU SUCA IZVRŠENJA

Članak 46.

(1) Protiv rješenja suca izvršenja u prvom stupnju stranke, opunomoćenik osuđenika, odnosno zatvorenika, te osobe navedene u članku 380. stavku 1. i 2. Zakona o kaznenom postupku....

(2) Žalba se podnosi sucu izvršenja, koji će je bez odgode dostaviti sudskom vijeću županijskog suda. Sudsko će vijeće o žalbi odlučiti u roku od osam dana...."

PRIGOVOR

13. Podnositelj prigovara na temelju članka 3. Konvencije uvjetima svog smještaja i u Bolnici za osobe lišene slobode Zagreb i u KL-u.

PRAVO

14. Podnositelj je uložio dvostruke prigovore, na uvjete u Bolnici za osobe lišene slobode u Zagrebu, gdje je bio smješten od 28. rujna do 27. studenog 2009. godine kao i na uvjete u KL-u gdje se nalazi kao zatvorenik od 29. prosinca 2009. godine. Poziva se na članak 3. Konvencije koji glasi:

"Nitko se ne smije podvrgnuti mučenju ni nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni. "

A. Prigovor koji se odnosi na uvjete u Bolnici za osobe lišene slobode u Zagrebu

1. Tvrđenje stranaka

15. Vlada tvrdi da podnositelj nije iscrpio domaća pravna sredstva, budući da nije iskoristio niti jedno pravno sredstvo koje mu je bilo na raspolaganju u domaćem pravnom sustavu. Vlada osobito naglašava da podnositelj nije podnio svoje prigovore Ustavnom sudu, iako je to mogao učiniti temeljem domaćeg prava.

16. Podnositelj zahtjeva nije se o ovome očitovao.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

17. Sud ponavlja da je sustav zaštite temeljnih ljudskih prava uspostavljen Konvencijom supsidijaran nacionalnim sustavima koji čuvaju ljudska prava. Konvencija državama članicama ne određuje niti jedan unaprijed zadani način na koji bi u svojem unutarnjem pravu trebale osigurati djelotvornu provedbu Konvencije. Izbor najprikladnijeg sredstva da se to postigne u načelu je na domaćim vlastima, koje su u stalnom kontaktu s djelatnim vlastima svojih zemalja i u boljem su položaju da ocjene mogućnosti i resurse koje im daju njihovi domaći pravni sustavi (vidi predmete *Swedish Engine Drivers' Union protiv Švedske*, 6. veljače 1976. stavak 50., Serija A br. 20.; *Chapman protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 27238/95, stavak 91., ECHR 2001-I i *Sisojeva i drugi protiv Latvije* [VV], br. 60654/00, stavak 90., ECHR 2007-II).

18. Glede iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava, Sud ponavlja kako prema članku 35. stavku 1. Konvencije može rješavati neku stvar tek nakon što su iscrpljena sva domaća pravna sredstva. Svrha članka 35. je dati svim državama ugovornicama priliku da spriječe ili isprave povrede navedene protiv njih prije nego što ti navodi budu dostavljeni Sudu (vidi, na primjer, presude u predmetima *Hentrich protiv Francuske*, od 22. rujna 1994., stavak 33., Serija A br.296-A i *Remli protiv Francuske*, od 23. travnja 1966., stavak 33., Reports 1996-II). Tako prigovor podnesen Sudu treba prvo biti podnesen, barem u biti, odgovarajućim nacionalnim sudovima, u skladu s formalnim zahtjevima domaćega prava i u propisanim rokovima. Drugačije stajalište značilo bi udvostručivanje domaćega procesa i postupka pred Sudom, što bi se teško moglo smatrati spojivim sa supsidijarnim značajem Konvencije (vidi predmet *Gavril Yosifov protiv Bugarske*, br. 74012/01, stavak 42., 6. studenog 2008.). Ipak, obveza iscrpiti domaća pravna sredstva zahtjeva samo da podnositelj redovno upotrijebi pravna sredstva koja su djelotvorna, dostatna i na raspolaganju u odnosu na njegove pritužbe na temelju Konvencije (vidi predmete *Balogh protiv Mađarske*, br.

47940/99, stavak 30., 20. srpnja 2004. i *John Sammut and Visa Investments Limited protiv Malte* (odl.), br. 27023/03, 28. lipnja 2005.).

(b) Primjena ovih načela na ovaj predmet

19. Glede pravnih lijekova dostupnih na temelju Zakona o izvršenju kazne zatvora u vezi s uvjetima smještaja u pritvoru i zatvoru u Hrvatskoj i drugim pravima osoba u pritvoru i zatvoru, Sud primjećuje da je člankom 5., stavkom 2. toga Zakona propisano da se prigovori podnose usmeno ili u pisanom obliku upravitelju zatvora, sucu izvršenja ili ravnatelju Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa. Međutim, samo prigovor nadležnom sucu izvršenja za sobom povlači sudsku zaštitu, te je moguća daljnja žalba tročlanom sudskom vijeću Županijskog suda, kao i ustavna tužba (vidi *Šimunovski protiv Hrvatske* (odl.), br. 42550/08, 21. lipnja 2011., *Srbić protiv Hrvatske* (odl.), br. 4464/09, 21. lipnja 2011., *Peša protiv Hrvatske*, br. 40523/08, stavci 78.-80., 8. travnja 2010. i *Šebalj protiv Hrvatske*, br. 4429/09, stavci 173.-177., 28. lipnja 2011.).

20. Kako bi poštovali načelo supsidijarnosti, podnositelji moraju, prije nego podnesu svoje prigovore Sudu, prvo dati hrvatskom Ustavnom sudu, kao najvišem sudu u Hrvatskoj, priliku da ispravi njihovu situaciju i riješi pitanja koja žele podastrijeti Sudu (vidi naprijed citirani predmet *Šimunovski*; naprijed citirani predmet *Srbić* i naprijed citirani predmet *Šebalj protiv Hrvatske*, stavak 177.).

21. Sud primjećuje da podnositelj nije nikada pred niti jednim nadležnim domaćim tijelom, uključujući i suca izvršenja nadležnog županijskog suda, prigovorio uvjetima svog smještaja u Bolnici za osobe lišene slobode u Zagrebu, iako je to mogao učiniti temeljem domaćeg prava.

22. Sud stoga primjećuje da podnositelj nije poštovao načelo supsidijarnosti prije nego što je podnio svoj prigovor Sudu.

23. Slijedi da ovaj prigovor treba odbiti temeljem članka 35., stavaka 1. i 4. Konvencije, zbog neiscrpljenja domaćih pravnih sredstava.

B. Prigovor koji se tiče uvjeta smještaja podnositelja u Kaznionici u Lepoglavi

1. Tvrdnje stranaka

24. Vlada tvrdi da je podnositelj izgubio svoj položaj žrtve kad je sudac izvršenja Županijskog suda u Varaždinu utvrdio povredu u odnosu na uvjete njegovog smještaja i naložio KL-u da ispravi tu situaciju. Međutim, kad su tijela KL-a ponudila podnositelju smještaj u jednoj drugoj sobi, on se izričito odbio preseliti. Vlada također tvrdi da podnositelj nije iscrpio sva domaća pravna sredstva, budući da nije podnio ustavnu tužbu Ustavnom sudu.

25. Podnositelj se o ovome nije očitovao.

2. Ocjena Suda

26. Sud primjećuje da je podnositelj iskoristio sva dostupna pravna sredstva na način da je podnio prigovor sucu izvršenja Županijskog suda u Varaždinu. Ovo je pravno sredstvo bilo uspješno, budući da je sudac izvršenja utvrdio povredu njegovog prava na odgovarajući smještaj te naložio KL-u da poduzme potrebne mjere kako bi ispravili situaciju.

27. Međutim, kad su tijela KL-a podnositelju ponudila, izvršavajući nalog suca izvršenja, da se preseli u drugu sobu, podnositelj se izričito odrekao toga prava, primjećujući da je zadovoljan svojim smještajem. Zatražio je i da ga se smjesti u zatvor poluotvorenog tipa, što mu je odbijeno. S tim u vezi Sud smatra da se zaštita koju daje članak 3. Konvencije ne može tumačiti kao da jamči smještaj u neki konkretni zatvorski režim, osim iz medicinskih ili nekih drugih snažnih razloga, čije postojanje podnositelj nije dokazao, niti pred nacionalnim vlastima, niti pred Sudom.

28. U ovim okolnostima, Sud smatra da je ovaj prigovor očigledno neosnovan i da ga treba odbiti na temelju članka 35., stavaka 3. (a) i 4. Konvencije.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

Utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Søren Nielsen
tajnik

Anatoly Kovler
predsjednik